

ВИКОРИСТАННЯ ТАКСОНОМІЇ ЦІЛЕЙ У ПОБУДОВІ ІНСТРУМЕНТАРІЮ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

*Онопрієнко Оксана,
канд. пед. наук, ст. наук. співробітник,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*

Проблема ідентифікації, кількісного та якісного вимірювання й оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти наразі є однією із центральних в умовах реформування вітчизняної школи. Типові освітні програми для початкової освіти, розроблені на основі нового Державного стандарту (2018 р.), орієнтують педагогів на необхідність неперервного відстеження результатів навчання учнів, їх прогнозування та коригування. З цією метою запроваджуються моніторингові дослідження навчальних досягнень на національному, районному, шкільному рівнях, а також на рівні окремих класів, що дозволить відстежувати стан реалізації цілей початкової освіти та вчасно приймати необхідні педагогічні рішення [1].

Досвід проведення в Україні міжнародного порівняльного дослідження якості природничо-математичної освіти TIMSS 2007 і загальнодержавного моніторингового дослідження якості початкової освіти «Стан сформованості читацької та математичної компетентностей випускників початкової школи закладів загальної середньої освіти» (2018 р.) зумовив дотримання технологічних вимог щодо створення інструментарію вимірювання навчальних досягнень молодших школярів не лише для масових моніторингових заходів, а й для поточного і підсумкового контролю на основі відомих таксономічних систем для когнітивної сфери – Б. Блума, В. Беспалька, М. Скаткіна або Г. Клауса і Ж. Піаже. З погляду вимірювання, таксономії цілей визначаються через низку навчальних дій, що засвідчують учні в процесі контрольної-оцінювальної діяльності [3]. Такий підхід у побудові інструментарію дозволяє чітко

відстежувати порядок досягнення мети, – це «значно полегшує роботу учнів і відображає перетворення навчання в єдиний технологічний процес, спрямований на вирішення поставлених завдань» [4, с. 4]. Згідно чинних таксономій, формулювання навчальних дій розподіляються за рівнями засвоєння навчального матеріалу, що відповідає певному етапу процесу навчання – від ідентифікації і репродуктивного відтворення знань і вмінь до їх трансформації і творчого застосування у змінених умовах.

Під час створення інструментарію на основі таксономії взаємоузгоджують мету навчальної теми та очікувані результати її засвоєння; прогнозують проміжні цілі та належні їм результати для кожного етапу вивчення теми, що дозволять виявити істотні для етапу характеристики. Діагностувальні завдання містять стимули до діяльності за ієрархією розумових процесів, зокрема такі:

- за цілями і розумовими процесами нижчого порядку – розпізнавання, ідентифікація навчального змісту, просте його відтворення по пам'яті чи за наданим зразком («упізнай», «перекажи», «назви», «зафіксуй» тощо); застосування знань або способів дії у звичних навчальних умовах і типових ситуаціях («опиши», «проілюструй», «добери», «наведи приклад» тощо); відтворення відомого шляху міркування або застосування засвоєного способу діяльності («використай», «поясни», «знайди значення», «визнач» тощо);

- за цілями і розумовими процесами вищого порядку – творче застосування навчального досвіду в ситуаціях, наближених до життєвого контексту, для виконання яких потрібно самостійно відшукати шлях розв'язання проблеми, дібрати доступну інформацію і пристосувати її до наданої умови, поєднати й доцільно використати елементи знання чи вміння з інших тем, («виділи частини», «вияви відмінності», «встанови взаємозв'язки», «з'ясуй», «розглянь різнобічно», «класифікуй»; «побудуй», «скомбінуй», «сплануй», «створи», «запропонуй альтернативу»); оцінити об'єкт чи явище, спрогнозувати перспективу («надай оцінку», «вислови ставлення», «захисти точку зору», «оціни логіку», «перевір», «зроби висновок», «передбач наслідки» тощо).

Таким чином, інструментарій контролю й оцінювання досягнень являє собою опис дидактичних елементів змісту навчання, які відображають певний рівень їх засвоєння. Реалізація таксономій навчальних цілей у побудові інструментарію забезпечує об'єктивне оцінювання освітніх результатів.

Ключові слова: початкова освіта, таксономія навчальних цілей, інструментарій вимірювання навчальних досягнень.

Список використаних джерел

1. Типова освітня програма для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти. К., 2018. 57 с. URL : <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli>
2. Типова освітня програма для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти. К., 2018. 108 с. URL : <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-do-gromadskogo-obgovorennya-2-varianti-proektiv-tipovih-osvitnih-program-dlya-3-4-klasiv-pochatkovoyi-shkoli>
3. Булах І. Є., Мруга М. Р. Створюємо якісний тест: навчальний посібник. К., 2006. 160 с.
4. Мурзагалиева А. Е., Утегенова Б. М. Сборник заданий и упражнений. Учебные цели согласно таксономии Блума. Астана, 2015. 54 с.